

3.22 Дигитални бизнис модели

Прилог бр.3.22		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Дигитални бизнис модели			
2.	Код	БАС-12ДБМ			
3.	Студиска програма	Менаџмент на квалитет			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Бизнис академија Смилевски – БАС, Скопје			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус на студии			
6.	Академска година / семестар	Година	2	семестар	3
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	7 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Лидија Стефановска (одговорен наставник) виш пред. м-р Горазд Смилевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Цели на предметната програма: - сфаќање на потребата за дигитална трансформација, како промена за одржување на конкурентска предност; - стекнување знаење за дефинирање, обликување и дизајнирање на работењето на организацијата во опкружувањето, преку деловен модел кој подразбира систематски начин за остварување долгорочна вредност за организацијата и специфична вредност за клиентите; - стекнување знаења за практична примена на бизнис моделот Канвас како флексибилна алатка која постојано може да се унапредува и иновира; - совладување на различни теории и концепти, за дигитални бизнис модели, како и нивна примена во практиката; - разбирање на опкружувањето во кое функционира организацијата и стратегијата на дигиталниот бизнис модел; - разбирање на чекорите за дизајнирање нов дигитален бизнис модел; - практична примена на знаењето преку решавање на проблемски студии на случај; Резултати од учењето: - студентот ја разбира важноста за дигиталната трансформација како процес на интеграција на нови дигитални технологии за подобрување на бизнис процесите и создавање нови вредности; - аргументира за важноста на бизнис моделот и неговата поврзаност со стратегијата; - ги знае основните компоненти на Канвас бизнис моделот;			

		• поседува знаење за пополнување на Канвас бизнис моделот; • познава различни дигитални бизнис модели како што се модели на додавање, фремиум, електронска продавница, платформи и др. • применува стекнати знаења за анализа на опкружувањето изработка на стратегии за имплементација на нови дигитални бизнис модели; • применува процес на креирање нов бизнис модел, преку анализа на потребите и создавање вредност за корисниците; • има стекнато знаење за важноста на скалирањето на новите бизнис модели; • умее да интегрира дигитални технологии и иновации во бизнис моделите во насока на обезбедување квалитет и конкурентност на пазарот.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Поглавје 1 ДИГИТАЛНА ТРАНСФОРМАЦИЈА; 1.1 Дефиниција на концептот на дигитална трансформација; 1.2 Клучни компоненти на дигиталната трансформација; 1.3 Стартап начин на размислување; 1.4 Алатки за дигитална трансформација; 1.5 Отпор кон промени. <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе стекнат знаења за дигиталната трансформација како интеграција на дигитални технологии за подобрување на бизнис процесите и креирање нови вредности;</i> <i>Ќе ги научат клучните компоненти на дигиталната трансформација и значењето на стартап начинот на размислување;</i> <i>Студентите ќе ги научат алатките за дигитална трансформација и за тоа како да се справат со отпорот кон промени.</i> Поглавје 2: БИЗНИС (ДЕЛОВЕН) МОДЕЛ – ГЕНЕЗА НА КОНЦЕПТОТ; 2.1 Важност на бизнис моделот; 2.2 Дефинирање на бизнис модел; 2.3 Врска помеѓу бизнис модел и стратегија; <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе стекнат знаење за важноста на бизнис моделот како клучна алка за успехот на секој бизнис.</i> <i>Ќе научат како се дефинира одреден бизнис модел и ќе научат дека вредноста што се нуди и начинот на кој организацијата ја присвојува таа вредност се најбитни за секоја организација;</i> <i>Студентите ќе научат и за врската помеѓу бизнис моделот и стратегијата, нивната поврзаност и разлики.</i> Поглавје 3: КАНВАС БИЗНИС МОДЕЛ 3.1 Основни компоненти на Канвас бизнис моделот; 3.2 Примена и предности на Канвас бизнис моделот; 3.3 Практични чекори за пополнување на Канвас бизнис моделот; <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе научат дека Канвас бизнис моделот се состои од девет основни компоненти и истите ќе ги набројуваат;</i>

	<i>Ќе ја разберат примената и предностите на овој модел, како што се едноставноста, визуелизацијата и можноста за брзо тестирање и адаптирање;</i> <i>Ќе научат практични чекори за пополнување на Канвас бизнис моделот.</i> Поглавје 3: ВИДОВИ ДИГИТАЛНИ БИЗНИС МОДЕЛИ; 4.1 Модел на додавање (Add-on); 4.2 Партнерски (Affiliate) бизнис модел; 4.3 Дигитализација на физички производи; 4.4 Електронска продавница; 4.5 Фремиум бизнис модел (Freemium); 4.6 Бизнис модел на заклучување (Lock in); 4.7 Жилет бизнис модел (Razor&Blade); 4.8 Изнајмување наместо купување; 4.9 Претплата; 4.10 Платформа; 4.11 P2P (Peer2peer); 4.12 Дрги видови бизнис модели. <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе ги научат различните видови дигитални бизнис модели кои ги користат современите компании за создавање вредност и генерирање профит;</i> <i>Тие ќе научат модели кои најмногу се користат и кои носат значителен профит на организациите и обезбедуваат конкурентност и одржливост.</i> Поглавје 5: СТРАТЕГИЈА НА ДИГИТАЛНИОТ БИЗНИС МОДЕЛ; 5.1 Анализа на опкружувањето; 5.2 Портфолио на бизнис модели; 5.3 Анализа на постојниот бизнис модел; 5.4 Имплементација на нов бизнис модел. 5.5 Подготовка за иднина. <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе научат како да вршат анализа на опкружувањето и да ги утврдат променливите фактори кои влијаат на успешноста на дигиталниот бизнис модел;</i> <i>Ќе научат како да ги анализираат постојните бизнис модели за да ја идентификуваат нивната ефикасност и потенцијал за подобрување;</i> <i>Студентите ќе научат како се имплементира нов бизнис модел и како да се подготват за иднината, со користење на стратегии за адаптирање на дигиталниот бизнис модел во услови на постојани промени во опкружувањето.</i> Поглавје 6: ЧЕКОР ПО ЧЕКОР ДО НОВИОТ ДИГИТАЛЕН БИЗНИС МОДЕЛ; 6.1 Подготовка; 6.2 Точка на гледиште (Point of view); 6.3 Разбирање на: корисниците, контекстот, дејноста; 6.4 Идеација; 6.5 Прототипирање; 6.6 Валидација; 6.7 Скалирање. <i>Резултати:</i> <i>Студентите ќе ги научат чекорите за воведување на нов дигитален бизнис модел;</i>
--	---

		Ќе знаат како да ги анализираат потребите на корисниците, да ги анализираат контекстот и дејноста за да креираат идеи, кои потоа ќе ги прототипираат; Студентите ќе научат и како да ја зголемат успешноста (скалирање) на новиот бизнис модел на пазарот.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Претприемаштво Вовед во бизнис		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Наставата по предметот Дигитални бизнис модели се реализира преку комбинација на интерактивни предавања, практични вежби, студии на случај и индивидуална и групна работа, со цел да се овозможи сеопфатно разбирање на современите концепти и практики во областа на дигитализацијата и дигиталните бизнис модели. Предавањата се организираат во форма на интерактивна настава каде што студентите се активно вклучени преку дискусии, прашања и мултимедијални презентации. Овој метод овозможува стекнување на теоретски знаења, но и нивна примена преку анализа на актуелни предизвици во областа. Практичните вежби имаат за цел да ги зајакнат компетенциите на студентите преку симулации, решавање на конкретни задачи и примена на концептите во реални работни сценарија. Преку индивидуални и тимски активности, студентите развиваат аналитички и истражувачки способности, како и практични вештини за решавање на проблеми. Студиите на случај се користат како алатка за подобро разбирање на менаџерските предизвици во реалниот сектор. Преку анализирање на конкретни примери од деловната пракса, студентите развиваат критичко размислување и учат како да ги применат стекнатите знаења за идентификување и решавање на проблеми. Индивидуалната и групната работа се важен дел од наставниот процес, бидејќи поттикнуваат активно учење, соработка и комуникациски вештини. Студентите имаат можност да работат на самостојни истражувања, како и да презентираат решенија за конкретни предизвици поврзани со дигиталните бизнис модели. Со примена на овие наставни и работни методи, студентите се стекнуваат со применливо знаење, критичко размислување и практични вештини потребни за областа.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	189 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	24 часа
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	24 часа
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	24 часа
		17.2.	Самостојни задачи: часови	52 часа
		17.3.	Домашно учење - задачи	65 часа
18	Услови за потпис	Реализирани активности од точка 16 и 17		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови		50
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		20
	19.3.	Присуство и активност		30
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	

		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалвации од студентите: Редовно спроведување на евалвации за оценување на наставниот процес, со фокус на содржината на предметот, методите на предавање, комуникацијата со студентите и јасноста на наставниот материјал. Самоевалвација на наставниците: Наставниците вршат самооценка на своето предавање, оценувајќи ги своите методи на наставата, нивната ефективност и областите за подобрување. Набљудување на наставата: Редовно набљудување на часовите од страна на колеги или менаџери за квалитет, со цел да се оценат методите на предавање и интеракцијата со студентите. Постигнување на образовни цели и резултати: Анализа на академските резултати на студентите, како и нивните вештини и способности што ги стекнале, во контекст на учењето. Меѓународни акредитации и стандарди: Применување на меѓународни стандарди за квалитет во образованието и вршење на редовни проверки преку акредитации и оценки од надлежни институции.				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стефановска Л. Смилевски Г.	Дигитални бизнис модели – компендиум	Бизнис академија Смилевски - БАС	2024
		2.	Andric K., Nešic S., Šaranovic J., Đorđević Đ.	Priručnik za kreiranje digitalnog poslovnog modela	USAID ICT HUB Empowering Innovation	2020
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Annabeth Aagaard	Digital Business Models	Palgrave Macmillan	2019
		2.				
		3.				